

Awanse naukowe

Tytuł profesora nauk społecznych dla Ewy Przybylskiej

Dnia 27 września 2016 roku prof. dr hab. Ewa Przybylska odebrała z rąk Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy akt nominacyjny – tytuł profesora nauk społecznych.

Profesor dr hab. Ewa Przybylska jest kierownikiem Katedry Edukacji Dorosłych i kierownikiem Studiów Doktoranckich na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ukończyła studia magisterskie na Uniwersytecie Warszawskim na kierunku filologia germańska. Na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika obroniła w 1995 roku pracę doktorską, poświęconą problematyce edukacji kobiet w RFN. W 1999 roku Rada Wydziału Humanistycznego UMK, której przedłożyła rozprawę pod tytułem „System edukacji dorosłych w RFN”, nadała jej stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki dorosłych.

Zainteresowania naukowo-badacze prof. Ewy Przybylskiej koncentrują się wokół zagadnień związanych z polityką oświatową, zwłaszcza w kontek-

ście urzeczywistnienia na płaszczyźnie europejskiej koncepcji uczenia się przez całe życie, profesjonalizacją specjalistów działających w obszarze edukacji dorosłych oraz problematyką nauczania i uczenia się osób dorosłych. Oprócz pogłębionych studiów nad edukacją dorosłych w Niemczech oraz innych krajach europejskich i pozaeuropejskich, a także studiów nad polityką oświatową w krajach Unii Europejskiej, prof. Ewa Przybylska zajmuje się także edukacją grup poszkodowanych pod względem edukacyjnym, z różnych powodów zmarginalizowanych lub wykluczonych z życia zawodowego i społecznego. W kręgu Jej zainteresowań znajdują się badania porównawcze, powiązane ze zdobytą i rozwijaną praktyką w różnych krajach Europy. Podejmowane przez nią nurty badawcze pozostają we wzajemnej korelacji; główną łączącą je ośią jest badanie warunków kulturowych (z dużym akcentem położonym na kontekstualność) i cywilizacyjnych w procesie edukacji dorosłych, ze wskazaniem antyrozwojowych, społeczno-kulturowych i politycznych mechanizmów ją deformujących i oddziałujących na nią zachowawczo, jak i tych wszystkich determinantów, które składają się na postęp i rozwój, przyczyniając się do eliminacji nierówności społecznych, zwiększenia dostępu do ofert edukacyjnych i ich efektywności.

Profesor Ewa Przybylska jest autorką ponad 100 publikacji, w tym kilku monografii, tekstów w pracach zbiorowych i artykułów w czasopismach polskich oraz zagranicznych. Publikowała m.in. w renomowanych niemieckich pismach pedagogicznych, np. „Bildung und Erziehung”, „Hessische Blätter für Volksbildung”, „Report Zeitschrift für Weiterbildungsfor-schung”, w słowackim kwartalniku Stowarzyszenia Instytucji Kształcenia Dorosłych („Vzdelávanie dospelých”), w piśmie „Journal of Adult Education and Continuing Education” Uniwersytetu w Tokio. Jej prace ukazały się także w języku francuskim, hiszpańskim, chińskim, rosyjskim, węgierskim, bułgarskim, tureckim, rumuńskim i hinduskim. Niektóre z publikacji wyszły nakładem wydawnictw naukowych, jak: W. Bertelsmann Verlag, Bielefeld; Julius Klinkhardt, Bad Heilbrunn; Böhlau Verla, Wien Köln Weimar czy Verlag Garamond, Jena. Są one efektem pracy o wieloźródłowym podłożu. Jedne powstawały w wyniku badań nad polską i zagraniczną literaturą przedmiotu, inne – z badań krajowych oraz wieloletniej obserwacji uczestniczącej edukacji dorosłych w różnych krajach realizowanej w toku pracy w Niemczech, zagranicznych wyjazdów i pobytów studyjnych, jeszcze inne – ze źródeł pogłębionych badań międzynarodowych. Jej ostatnia monografia, pt. *Analfabetyzm funkcjonalny dorosłych jako problem społeczny, egzystencjalny i pedagogiczny*, wydana w 2014 roku nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, stanowi interdyscyplinarne

studium porównawcze na temat współczesnego fenomenu analfabetyzmu funkcjonalnego dorosłych w krajach bogatego Zachodu. Autorka nawiązuje w nim do badań przeprowadzonych przez organizacje światowe oraz rządy krajów wysoko uprzemysłowionych, które potwierdzają, że fenomen niepiśmienności jest obecny nawet w tych krajach Zachodu, które szczycą się najbardziej nowoczesnymi i rozbudowanymi systemami oświaty i dotyczy także ludzi posiadających świadectwa ukończenia szkół różnego szczebla. Pozbawieni umiejętności czytania i pisania, z różnym efektem zmagają się z codziennością i wyzwaniem rynku pracy. Jednak deficyt w tej elementarnej sferze ogranicza ich udział w kulturze symbolicznej, czerpiącej ze słowa pisanego i znajdującej w nim swoje najpełniejsze odzwierciedlenie i przekreśla szanse na pełne uczestnictwo w społeczeństwie wiedzy i nowoczesnych technologii komunikacyjno-informacyjnych. W swojej książce prof. Ewa Przybylska naświetla ten problem z perspektywy społecznej, egzystencjalnej i pedagogicznej, w przeświadczeniu, że trzeba się z nim zmierzyć i wiarą, że pójdziemy śladem tych, którzy już to uczynili.

Istotnym osiągnięciem naukowym Pani Profesor jest wkład w europejską debatę na temat profesjonalizacji w edukacji dorosłych. Projekty poświęcone tej problematyce, w których uczestniczyła, zarówno jako koordynator międzynarodowy, jak i krajowy, przyczyniły się do intensyfikacji dialogu środowisk związanych z edukacją dorosłych na temat konieczności regulacji prawnych oraz wdrożenia standardów kwalifikacyjnych w dziedzinie kształcenia i kompetencji nauczycieli edukacji dorosłych i wszystkich innych specjalistów wspierających procesy uczenia się osób dorosłych. W swojej działalności badawczej skupiła się na analizie teoretycznych i praktycznych aspektów kształcenia specjalistów edukacji dorosłych. Profesor kierowała m.in. badaniami studiów edukacji dorosłych na 27 uniwersytetach w Europie (Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Białoruś, Chorwacja, Czechy, Estonia, Węgry, Litwa, Macedonia, Niemcy, Polska, Rumunia, Rosja, Serbia i Czarnogóra, Słowacja, Słowenia, Ukraina).

Profesor Ewa Przybylska uczestniczyła w kilkunastu projektach Komisji Europejskiej. Przykładowo w projekcie „Adult Education in a United Europe – abundance, diversity, experience” („Edukacja dorosłych w zjednoczonej Europie – bogactwo, różnorodność, doświadczenia”) pełniła funkcję międzynarodowego koordynatora. Do udziału włączyły się instytucje partnerskie z Polski, Niemiec, Belgii oraz Litwy. Projekt miał na celu intensyfikację europejskiego dialogu między teoretykami i praktykami edukacji dorosłych oraz inspirację do wspólnej refleksji nad koncepcją edukacji międzykulturowej, działań na rzecz równego dostępu obywateli do ofert edukacyjnych, niez-

leżnie od ich pochodzenia, wieku, światopoglądu, wykształcenia czy płci. Ogólnoeuropejską rangę projektu podkreśliła zorganizowana w jego ramach Konferencja na UMK w Toruniu w 2004 roku, która skupiła przedstawicieli wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz pozostałych krajów Europy i edukatorów dorosłych z Azerbejdżanu, Gruzji, Armenii, Izraela i Japonii. To wydarzenie stanowiło pierwsze tak szerokie forum dyskusyjne edukacji dorosłych po rozszerzeniu Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku o kolejne 10 państw. W latach 2004–2006 prof. Ewa Przybylska koordynowała projekt pt. „TEACH-Teaching adult education in continuing and higher education – The Bologna Process towards the European Dimension of Lifelong Learning”, („TEACH– Kształcenie specjalistów edukacji dorosłych w edukacji ustawicznej i szkolnictwie wyższym. Proces Boloński w kierunku europejskiego obszaru uczeniu się przez całe życie”), do udziału w którym pozyskała osiem uniwersytetów z Niemiec, Szkocji, Rumunii, Bułgarii, Litwy, Węgier, Turcji oraz organizacje edukacji dorosłych z Wielkiej Brytanii, Belgii, Polski i Niemiec. Celem projektu było wypracowanie akademickich programów kształcenia edukatorów dorosłych na poziomie studiów licencjackich, magisterskich, studiów trzeciego stopnia oraz studiów podyplomowych w zakresie europejskiej edukacji dorosłych. Innowacyjny charakter projektu doceniło Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, nominując ją w 2008 roku do Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kategorii badań na rzecz rozwoju społeczeństwa. Senat Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu przyznał prof. Ewie Przybylskiej w 2009 roku Medal „Za zasługi położone dla rozwoju uczelni”.

W ramach pracy dydaktycznej ze studentami UMK w Toruniu prof. Ewa Przybylska prowadzi zajęcia na studiach licencjackich, magisterskich oraz doktoranckich. Realizuje m.in. przedmioty: andragogika, pedagogika porównawcza i gerontologia. Prowadziła wykłady i seminaria na uniwersytetach w Niemczech, na Węgrzech i Litwie, dotyczące problematyki komparatystycznych badań oświatowych w zakresie edukacji dorosłych w Polsce i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Wypromowała pięć doktorantek. Wzięła aktywny udział w kilkudziesięciu konferencjach poza granicami kraju. Była również uczestnikiem zespołów przygotowujących z ramienia UNESCO Światowe Konferencje Edukacji Dorosłych w Hamburgu i Belém oraz konferencje regionalne w Baku i Sofii.

Ważne miejsce w działalności zawodowej prof. Ewy Przybylskiej zajęła działalność na rzecz popularyzacji nauki. Od pierwszych lat jej pracy w edukacji dorosłych wiążą ją bliskie kontakty z instytucjami i organizacjami edukacji dorosłych Polski, Niemiec oraz innych państw Europy Środko-

wo-Wschodniej. W latach 1993–1997 kierowała Biurem Koordynacyjnym Współpracy Polsko-Niemieckiej w dziedzinie Edukacji Dorosłych we Frankfurcie nad Odrą, następnie do 2009 roku Przedstawicielstwem Niemieckiego Związku Uniwersytetów Powszechnych w Warszawie. Była współorganizatorem i aktywnym uczestnikiem kilkudziesięciu sesji letnich i zimowych oraz konferencji i sympozjów organizowanych przez Zarząd Główny Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych i Regionalne Oddziały Towarzystwa. Równie intensywnie współpracowała z Towarzystwem Wiedzy Powszechnej i jego regionalnymi oddziałami, ze Związkiem Zakładów Doskonalenia Zawodowego, Kaszubskim Uniwersytetem Ludowym, Ligą Kobiet Polskich, Stowarzyszeniem Oświatowym Sycyna czy Stowarzyszeniem Ziarno w Słubicach na Mazowszu. W dużej mierze przedsięwzięcia te służyły profesjonalizacji osób pracujących w instytucjach edukacji dorosłych, np. działaczy zaangażowanych w działalność uniwersytetów ludowych lub innych organizacji pracujących w środowiskach małych miasteczek i wsi, zwłaszcza nauczycieli dzieci i młodzieży, którzy społecznie pracowali z osobami dorosłymi. Miały również na celu popularyzację idei uczenia się przez całe życie w różnych środowiskach i pośród ludzi w różnym wieku. Za swoją działalność prof. Ewa Przybylska otrzymała szereg wyróżnień, m.in. Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz najwyższe odznaczenia organizacji edukacji dorosłych, w tym Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego, Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych, Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej, Stowarzyszenia Oświatowego „Sycyna”, Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym i wielu innych.

Profesor Przybylska jest m.in. członkiem Rady Naukowej pisma „Edukacja Dorosłych”, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” oraz „REPORT Zeitschrift für Weiterbildungsforschung”, kwartalnika wydawanego przez Niemiecki Instytut Edukacji Dorosłych w Bonn. Ścisłe współpracuje z Europejską Szkołą Wyższą Kształcenia na Odległość w Hamburgu, która realizuje jej autorskie programy z zakresu edukacji międzykulturowej i zarządzania współpracą międzynarodową, oraz uniwersytetami w Bielefeld, Kaiserslautern, Rydze, Kownie i Pécs, jak również innymi ośrodkami naukowo-badawczymi w Europie Środkowo-Wschodniej.

Doceniając ogromny wkład prof. dr hab. Ewy Przybylskiej w rozwój edukacji dorosłych w Polsce, składamy serdeczne gratulacje i życzymy kolejnych sukcesów na polu naukowym.

Anna Kławsiuć-Zduńczyk